

ב"ה

פרשת דברים

מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה

דברים רש"א, ג.

ההבדל בין דברי תוכחות - ולאפרושי מאיסורא

על הפסוק "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש", מפרש רש"י: "מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה, ממי למד מיעקב וכו', וכן יהושע לא הוכיח את ישראל אלא סמוך למיתה, וכן שמואל, שנאמר הנני ענו בי, וכן דוד את שלמה בנו".

וצריך להבין: מצינו ריבוי פעמים לפני זה שמשה רבינו הוכיח את ישראל, ולדוגמא, בעת שהמרו בבואם לים סוף שאמרו "המבלי אין קברים במצרים גו'" (שעל זה הוכיחן משה ואמר להם "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון"), במרה וכו', ועל דרך זה בשאר הנסיונות שניסו את הקב"ה, "וינסו אותי זה עשר פעמים", וכן "כל המקומות שהכעיסו לפני המקום" שנימנו בתחלת הפרשה שהוכיחן מיד בעת מעשה, ואיך אומר רש"י ש"לא הוכיחן אלא סמוך למיתה"?!

...הביאור בפרש"י - "מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה":

כל עניני תוכחה שמצינו עד עתה שמשה הוכיח את בני ישראל על דברים בלתי־רצויים - מכיון שנאמרו בעת מעשה, מובן, שאין זה ענין של תוכחה בלבד, כי אם, ענין הנוגע למעשה בפועל, "לאפרושי מאיסורא".

מה שאין כן "דברי תוכחות" שבפרשתנו - אינם "לאפרושי מאיסורא", שהרי לא מדובר אודות חטא מסויים שאירע בעת ההיא, כי אם, שמשה רבינו מזכיר את כל הענינים הבלתי־רצויים שאירעו במשך ארבעים שנה,

כלומר: (1) לא ענין שאירע עכשיו, אלא, לפני ריבוי זמן, (2) ולא רק ענין אחד, אלא ריבוי ענינים, ועוד וגם זה עיקר (3) שמזכיר כל זה לא לחוטאים עצמם, שכבר "תמו כל אנשי המלחמה למות", אלא לדור שנכנסו לארץ.

ונמצא, שאין כאן כי אם "דברי תוכחות" בלבד, ועל זה אומר רש"י שבנוגע ל"דברי תוכחות" (לא לאפרושי מאיסורא, כי אם, "דברי תוכחות" בלבד) - "לא הוכיחן אלא סמוך למיתה", כפי שלמד מיעקב כו'

קטע משיחת ש"פ דברים, שבת חזון, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשמ"ז ח"ד ע' 176.

1 דברים א, ג.

2 ש"א יב, ג.

3 שמות יד, יא.

4 שם יד.

5 במדבר יד, כב.

6 וכן בהמשך הפרשה (א, לז) "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבוא שם", דקאי על "מי מריבה" (חוקת כ, יג), שהוכיחם משה באמרו להם "שמעו נא המורים" (שם, יו"ד).

7 דברים ב, טז.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"י הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה